

SZÉKELYFÖLD

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRÓDALMI HIRLAP.

Előfizetési árak: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr, egyes szám ára 6 kr.
Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
IFJABB DOBAY JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
SZABÓ ALBERT KÖNYVNYOMDÁJA K. VÁSÁRHELYT.
Hirdetések díjszabály szerint. Nyitltér sora 10 kr.

Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld” című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatók.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátrálékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyuttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld” kiadóhivatala.

A párbajról.

Ha a napi lapokat olvassuk, alig akad egy numerus, melyben „véres” vagy „vértelen” párbajról ne lenne szó s alig van rovat, mely olyan kapós és olvasott lenne, mint a napi híreké, mely a párbajokat hozza és ha akad olyan ember elég, mely egyik másik hirt nem olvassa el, de a véres kardpárbajok soha olvasatlanul nem maradnak.

Elvben minden ujságíró ellensége a párvialdalk, de azért szívesen tért enged lapjában, mert érdekes és kapós. A törvényhozók törvényt alkotnak ellene, de azért adandó alkalommal szívesen megszegik az általuk alkotott törvényt. Még a nagy közönség is elítéli, hanem azért, a ki karddal, vagy pisztolylyal szolgáltatja magának az igazságot, az emelkedik véleményében. Szóval mindenki elvben ellensége, gyakorlatban barátja a párbajnak. És ennyiféle védelem alatt ez a társadalmi betegség nem hogy pusztulna a civilizációval s a fejlődő műveltséggel, hanem még folyton növekedik.

A társadalmi életben lehetnek emberek között olyan differenciák, fordulhatnak elő olyan sértések, mikre a törvény nem nyújthat kellő elégtételt, annyival kevésbé, mivel legtöbb esetben azokat nyilvánosan tárgyalni nem is lehet. Ebben az esetben talán megengedhető, ha az ember kiragad egy középkorbeli rossz szokást s azzal szerezze magának elégtételt; de a párbaj a mostani okaival, tárgyalásaival, okoskodásaival s általában lovagiasági szabályaival — egyszerűen nevetséges.

A modern párosviaskodások egy szép

példányával foglalkoznak most a fővárosi lapok.

Az eset rövid története az, hogy két ellenzéki ügyvéd végtárgyalás alkalmával egy csomó grombaságot mond egymásnak, mire egyik, a ki talán többet kapott a jobból — provokálja a másikat. Nosza, megindulnak a tárgyalások. A kihívott segédei párbajképtelennek mondják a kihívót, mire ennek segédei veszik sértésnek azt s kihívják a másik fél segédeit s lesz belőle egy monstre lovagias ügy, melynek végét nem csak előre látni, de még sejteni sem lehet. A nagy közönség pedig most uborka-évad esemény-szegény korszakában mohó étvágygyal fogyasztja el a káviárt. Minden napi szám hoz egy sereg nyilatkozatot kihívott, kihívók és segédektől mindenik alaposan megmagyarázván, hogy a párbaj kodex melyik paragrafusa alapján tagadta meg az elégtételt. De a végén is a kihívások úgy megszorodtak, hogy ma holnap kénytelenek lesznek a fővárosi lapok minden számhoz egy táblás kimutatást szerkeszteni a közönség tájékoztatása végett és pedig 5 rovatval, úgy mint: 1. A kihívó, 2. a kihívott, 3. a segédek, 4. az ok, 5. az elintézés neme és ideje rovatokkal. Jelenleg az ügy még a kölcsönös megtagadás stádiumában áll, de az igazi szenzáció csak akkor fog kezdődni, midőn a felek a hadakozásra szánják el magukat. Akkor lesz még igazi csetepaté az olvasó közönség nagy gyönyörűségére. És mindez meg egész nyilvánosan, az államtörvényeinek megsértése mellett, s amiből a törvény már a kihívást is büntetendő cselekvénynek minősíti, az államhatalomnak s ellenőrző közegeknek nincs egy faktora, mely csak meg is kísértene ezen párbajözönnek utját vágni. Bizony szomorú állapotok ezek, bizony az erkölcsök elvadásása ez.

És a legsajnálatosabb a dologban az, hogy épen a törvényhozók csinálják ezt a botrányos lovagias históriát, kiktől elvárná az ember, hogy mint a nemzet küldöttei első sorban a törvény tiszteletében tündököljenek s a helyett kicsinyes kodex magyarázatokkal kompromittálják magukat. A mi nézetünk az, hogy sokkal könnyebb megadni — ha már el nem kerülhető — a fegyveres elégtételt — mint azt megtagadni s éretlen nyilatkozatokkal forcírozni a dolgokat a végletekig, de egyáltalában nem szükséges minden szóért az utolsó eszközhöz nyulni.

0.

A „Háromszék megyei gazdasági bizottság” első tanulmányi kirándulása.

Léczfalva, 1893. július 16-án.

Folyó hó 16-án a gazdasági bizottság meglátogatta a „Magyar cukorgyár részvénytársaság”-nak Várhegyen, a báró Szentkereszty Béla birtokán üzött gazdaságát. A kiránduláson Potsa József főispán ur elnökléte alatt részt vettek: Gróf Nemes János, báró Szentkereszty Béla, gróf Miksa Ármán, Deák Domokos, Bogdán Arthur, Deák András gazd. bizottsági tagok, dr. Székely György gazdasági előadó; Zonda László, Keresztes Ede, Sipos Sámuel, Neumann József, Tokaji Géza érdeklődők.

A kirándulók d. e. 11 órakor érkeztek vasuton; kiknek elszállításáról a cukorgyár felügyelője Hecht Ferenc gondoskodott ott. Várhegy községbe megérkezve, a bizottságot Sipos Samu fogadta a cukorgyár megbízásából, mint házi gazda. Nyomban megtekintették a terjedelmes gazdaságot, hol be lett mutatva egy hármastöltetű ekének működése. Mindenkit meglepett azon modern gazdálkodás, melyet orator B. József tisztartó vezetése alatt üznek; különösen szépek a gazdasági eszközök és gépek, melyeknek meggyökere nincs.

A gazdaság körül járása, marhaállomány megtekintése és a gazdasági gépek tanulmányozása teljes 2 órát vett igénybe. A gazdaság megtekintésénél feltűnt, hogy a várhegyi oldalon (székely támad) oly területek vannak művelés alá véve, melyeknek megművelését, mi székelyek, a hegyoldalak merész hajlásai miatt megművelhetetleneknek tartottunk.

A gazdaságban uralkodó szép rend, tisztaság és helyes gazdálkodás megismerésével, hol kitűnő cukor répa, rozs, sörépa, zab és kukorica táblák kötötték le a figyelmet, hasznos dolgot cselekedett a gazdasági bizottság s az itt szerzett tapasztalatokat bizonyosan értékesíti is meggyökere közönsége javára.

Mikor minden alaposan tanulmányozva lett, a gazdasági felügyelő vendégszerető asztalához, ebédre hívta a társaságot; hol szokásunkhoz híven pohárköszöntőkben se volt hiány, minek előidézésében hatalmasan közreműködtek az ebédhez feladott kitűnő borok.

A pohárköszöntők sorát Keresztes Ede nyitotta meg éltetvén a főispánt, mint a gazdasági bizottság elnökét; a főispán ur dr. Székely Györgyért mint a gazdasági bizottság előadójaért, dr. Székely György a házi gazdáiért, Deák Domokos az összes kirándulókért, Sipos Samu a cukorgyár nevében a gazdasági bizottságért, Hecht Ferenc, Bogdán Arthur a gazdasági felügyelőért, dr. Farnos Dezső Orator B. Józsefért üritett poharat. A cukorgyár gazdasági felügyelője meghívta a gazdasági bizottságot a botfalvi cukorgyár és az itt üzött gazdálkodás megtekintésére is, hol a gazdálkodás sokkal nagyobb mértékben és hatalmasabb gazdasági gépekkel üzetik, mint a várhegyi birtokon.

Az ebéd közben felvillanyozott kedélyeket a tova haladott idő hűtötte le; ugyanis a d. u. vonathoz kellett menni, de időközben a gazdasági bizottság egy a kirándulóktól sajátkezűleg aláírt emléklapot állított ki első kirándulásának megörökítésül, melyet a cukorgyár fog megőrizni.

Nagy öröme szolgált a kirándulóknak, hogy nagyobb részben németajku czukorgyári tisztviselők a legnagyobb buzgalommal tanulják a magyar nyelvet s ámbár mielőtt hozzánk jöttek volna egyikük se tudott egy szót sem magyarul, most természetesen beszélnek zöngzeties nyelvünket.

Megjegyzem még, hogy a gazdálkodó közönség bármely tekintetben fordulhat a várhegyi gazdaság vezetőségéhez, mivel ott a modern gazdasághoz szükséges felvilágosításokat a legszivesebben megadják, gépek kezelési módját megmutatják és örül a czukorgyár, ha a modern és jövedelmező gazdálkodás módozatait a székelyek vérebe is átviheti.

se.

Szinészet.

Szerdán a „Varázsfátyol” adatott kis számú közönség előtt meglehetősen jó előadásban. Kazaliczky Antal Albertje nagyon rokonszenves alakítás volt. Mátray Kálmán (Muff) bohókás szerepében ma is bebizonyította, hogy jeles tagja a Csóka társulatának, Breznay Geiza (Plüsch) jó kabinet alak volt. Pogány Janka (Margit) ma egy játékvál, mint évek számai csinos elénklésével különösen kitett magáért. Szilágyi Etelka kedves Zelia volt. A Litzemayer nővérek tündér Fátyol táncza zajos tapsokra ragadta a közönséget.

Csütörtökön a Litzemayer nővérek jutalomjátékául „A böregér” Strausz kedves zenéjű operettje került színre szép számú közönség jelenlétében. A mai előadásban remekeltek Breznay (Frank), M. Bérczy Mari (Orlowsky), Mátray (Eisenstein), Pogány Janka (Adele) és Karacs Imre (Alfred). A jutalmazott nővérek „Kettős kozáktáncza” és a „Mult és jelen” jellemtáncza kitűnő productum volt, melyért az elismerést zajos tapsok és kihívásokban kapták meg.

Pénteken „A szultán” került színre zóna-előadásban, félárakkal félház előtt. Ezen az előadásban nagyon meglátszott, hogy zóna-előadás volt. A szereplők közül egyedül Pogány Janka (Szelim) tűnt ki, többi szereplők a multi előadásban elért sikereken jóval alól maradtak.

Különfélék.

— **Szinészet.** Csóka Sándor szintársulata már másfél hó óta tartja előadásait Kézdi-Vásárhelyt és elmondhatjuk, hogy elég szép pártfogás mellett. Az utolsó napokban — mind ez előre látható volt — a színház járó közönség furdókra távozott s így a társulat keresete egy kissé megcsappant. Az igazgató, az ilyen viszonyok között már szokássá vált eszközhez nyúlt: vendéget hívott s szerencsés volt a nagy művésznő, Prielle Kornéliát három vendégjátékra megnyerni. Prielle Kornélia Kézdi-Vásárhelyt lépett először színpadra s itt lobbant fel az a művészi láng, mely diadallal járta be az egész országot s aztán ismét visszatért hozzánk, hogy még egyszer alkalmat nyújtson azon közönségnek, mely először látta a világot jelentő deszkákon, hogy még egyszer láthassa, mielőtt a színpadtól végbusut venne. A művésznő híven megőrizte mindig a kézdívásárhelyi színpadhoz fűződő emlékeit s a közönség is mindig büszke volt arra, hogy e fényes művészi név itt kezdte azt a fenomenális pályafutást. Ezen kölcsönös kegyeletes érzés adta meg az impulzust közönségünknek, hogy a művésznőt nagy diszszel fogadja s ezzel gazdagítsa azon szép emlékeket, miket e városba fűzik. A mi hálasközönségünk alig értesült, hogy a művésznő pénteken este a városba érkezik, nyomban megindult a mozgalom. A jótékony nőegyesület kebeléből indult meg a kezdeményezés, s pénteken délután megtartott választmányi gyűlés elhatározta, hogy a művésznőt ünnepélyesen fogja fogadni. Egy küldöttség neveztetett ki e célból de nem csak a küldöttség, hanem ezen kívül nagyszámú közönség gyűlt össze a perronon. Este 7 óra 26 perczkor robogott be a vonatszáz ünnepelt művésznő hölgyek által alkotott sorfal között vonult az indóház bejárata elé, hol Székely Jánosné a nőegylet alelnöke csinos beszéddel üdvözölte, majd meg egy igen diszes

csokrot nyújtott át neki. A művésznő látható megilletődéssel fogadta a nem várt kitüntetést s meghatott szavakkal mondott érte köszönetet. A közönség riadó éljenei között szállott fogatára a művésznő s azután a Nr. 1 szállóban kényszerített lakására hajtatott. A mint az előlegesen kiadott színi jelentésben jelezve van, Prielle Kornélia háromszor fog Kézdi-Vásárhelyt felépíteni, ugymint hétfőn, „Nagymamá”-ban, kedden a „Buborékok”-ban és szerdán „A hol unatkozna”-ban. Talán felesleges ezen előadásokat bővebben ajánlgatni. Mi azt hisszük, hogy az a közönség, mely oly szépen tudott tüntetni, a színházban is ott lesz.

— **A rendőrség gyermekei.** Tegnapelőtt a rendőrség egy vándor kintornásnál 2 csikszentkirályi gyermeket talált kellő bizonyítvány nélkül. Nevük Sipos Anna 8 éves és Sipos Péter 6 éves. A kintornás állítása szerint az apa csikszentkirályi Sipos Péter adta oda neki a gyermekeket ajándékba, mivel neki még van 4 drb s ezeket nincs miből tartani. Minthogy ezen állítás egy kissé hihetetlenül hangzik, a rendőrség távirati kérdést intézett a csikszentmártoni járásbíróshoz, hogy vajjon a gyermekek igaz uton kerültek-e a kintornáshoz s míg a válasz megérkezik, a két gyermek a rendőrség vendége és pedig erősen becézett vendégek, mert különösen a fiúcska rendkívül kedves, el is halmozzák őket úgy enni valókkal, hogy egész nap egyebet sem tesznek, mint esznek. Ha aztán megérkezett a válasz, hogy az apa önként adta át a gyermekeket, az aranjuzzi szép napoknak vége szakad s a székely porontyokból lesznek majd bánáti svábok, mivel a kintornás odavaló.

— **A takarmánykiviteli tilalom.** A földmívelésügyi miniszter rendeletet adott ki, melyben eltiltja a szénának, szalmának, lóherének, luczernának, búkkönynek, akár uyers, akár szára állapotban, valamint a szecskának kivitelét az osztrák-magyar monarchia vámtérletéről. A takarmánykiviteli tilalom a rendelet kihirdetésének napján korlátlanul hatályba fog lépni. A magyar kormány az osztrák-magyar kormánnyal szemben határozottan föntartotta magának azt a jogot, hogy indítványára a kiviteli tilalom bármikor megszüntetendő. E rendeletet az indokolja, hogy takarmányfelesleg egy megye kivételével sehol sem volt. Szalma csupán két nagy uradalomban van a szükséges mennyiségen felül. Minthogy Német-, Angol-, Francia- és Olaszországból számos megrendelés érkezett takarmány szállításra, a miniszter kénytelen volt ez elővigyázati rendszabályokat életkeléptetni.

— **A vas megyei hadgyakorlatok.** Az őszi hadgyakorlatok alkalmával Kőszegre a király üdvözlésére tizenegy törvényhatóság küldöttei érkeznek. A küldöttségek szeptember 16-án Szombathelyen gyűlnek össze. Elkészültek már a királyok fogadtatásának tervrajzai is. Vas megye közigazgatási bizottsága gyűlésének már beterjesztették őket és nagy tetszést arattak. A tervrajzok szerint a feljelmek fogadtatása igen fényes lesz.

— **Sziklakeresztelés.** Érdekes ünnepet ült a napokban a gyalui havasok közt az Erdélyrészi Kárpátegyesület. Három messze kinagázó sziklák keresztelt el, mindenikre ráírván lemoshatatlan óriási olajos betűkkel a szikla nevét. A Bethlen-szikla, a Somkerek-szikla s a Béli-szikla ott áll most pirosló ormával, mint három felavatott vára a magyarságnak. A keresztanyai tisztet teljesítő Béli Ákosné grófné szül. Bethlen grófné, egy borral megtöltött pohár földobásával jelképileg megkeresztelte a Béli-sziklát, eme szép hazafias szavak kíséretében: „A míg e szikla áll, éljen a magyar s amint e pohár összetörik, úgy törjön össze minden törekvés, a mely a magyar haza ellen irányul!” Mikor a grófné szavai elhangzottak, megzendült a társaság ajkán a Szózat, melynek szavát százszorosan verték vissza erdők, bérczek.

— **Pályázat ösztöndíjra.** Az algyógyi m. kir. állami gróf Kun Kocsárd Emke-széki földműves iskola igazgatósága 16 ingyenes és 4 mérsékelt fizetéses kelyre, melyek f. évi október 1-én töltetnek be, ezennel pályázatot hirdet. Az iskola célja: 2 éves tanfolyam alatt a befogadott ifjakat a mezőgazdaság minden ágában gyakorlati-

lag kiképezni, hogy a kilépő tanulók saját kis gazdaságuk okszerű kezelésére képesek vagy nagyobb birtokban a munkák felügyelésére, vezetésére alkalmazhatók legyenek. Pályázat feltételei a következők: 1. Az ingyenes helyekre csakis kizárólag csak a Háromszék-, Csik-, Udvarhely- és Maros-Tordavármegyei székely és a csángó közösségi illetőségű földműves ifjak vétetnek fel. Az ezen helyre befogadott tanulók a teljes ingyenes oktatáson kívül, díjtalanul nyernek: ételmezést, lakást butorral és ágyruhával, fűtést, világítást, mosást, betegség esetén orvoslást, az oktatáshoz szükséges tan-, kerti és gazdasági eszközöket. Kap minden növendék ruházatra évenként 15 forintot és szorgalmához képest évenként 15 forint munkabére is számíthat. 2. A 4 mérsékelt fizetéses helyre pályázhat bármely magyar honpolgár. Ezek minden hó 1-én ételmezésükre 9 frtot fizetnek az iskola igazgatóságának. Az ezekre a helyekre befogadottak csupán ételmezésben részesülnek; lakásról, fűtésről, világításról stb. saját költségükön tartoznak gondoskodni. Egyebekben a belakó tanulókkal egyenlő kötelezettség alatt állanak. 3. Mind az ingyenes, mind pedig a bejáró fizetéses helyekre rendszeren csak oly földműves osztályhoz tartozó ifjak vétetnek fel, kik katonakötelezettségöknek eleget tettek, vagy a m. kir. honvédséghez soroztattak be, vagy hadmentességet nyertek, és mezői munkák végzésére ép, egészséges, erős testalkattal bírnak mit orvosilag tartoznak igazolni. Folyamodványok f. évi augusztus 31-ig Algyógyra (Hunyadvármegye, posta helyben) a földműves iskola igazgatóságához nyújtandók be. Folyamodványok következőkéleg szerelendők fel: a) Keresztlevél; b) Iskolaai bizonyítvány, hogy az illető írni, olvasni tud; c) Pályázó vagyoni állapotáról szóló hiteles bizonyítvány; vagyontalanság esetén szegénységi bizonyítvány; d) Illetőségi bizonyítvány; e) Orvosi bizonyítvány arról, hogy a pályázó egészséges és mezőgazdasági munkát elbíró testalkatu, trachomában vagy fertőző betegségben nem szenved, védőhímvél sikeresen újraoltatott, vagy hogy a legutóbbi 5 év alatt valóságos himlőt állott ki, esetleg, hogy a törvény értelmében fel van mentve a beoltás kötelezettsége alól. (A védőhímre vonatkozó bizonyítvány hiányában a növendéket belépések az intézet orvosa újra beoltja). f) Erkölcsei bizonyítvány, s ha az illető 3 korosztályt kiszolgált katoná, a katonai igazolvány is; g) Kiskorúság esetében szülei avagy gyámi engedélyről szóló nyilatkozat, hogy az illető az iskolába beléphet; h) Feleséges növendék, ha feleségét, illetve gyermekeit Algyógyra hozza, ki kell mutatnia, hogy mi módon tudja felesége tartantani magát. A befogadandó tanulónak belépése alkalmával egy ünnepi és egy hétköznapi ruhával, 2 pár lábbelivel, 2 kötényvel és két törölközővel kell bírnia. Az iméntiből hiányzó felsőruhát, vagy öltözködárabokat az igazgató-tanító a szobába helyezkedés előtt a befogadással beszereszteti, esetleg számára későbbi munka-keresmenyek terhére előlegül bevásárolja. A fölveti és belépő növendék kötelezi magát, hogy tisztességtudó, szorgalmas, szorgalmas lesz, kötelezettségének mindenkor megfelel, a tanfolyamot teljesen kitölti, mit ha elmulasztana, azaz, ha engedély nélkül előbb távoznék, köteles a reá addig az iskola által fordított költségeket pontosan akár egyszerre, akár az iskola igazgatósága által engedélyezett részletekben visszafizetni. Közhírre fétetik egyszersmind hogy az erdélyi részek oly vármegyéi, melyek alapítványi helyül évente 150 frt fizetésére kötelezik magukat, ez alapítványra egy megfelelő kora olvasni és írni tudó növendéket küldhetnek, a ki szintén a jelzett oktatásban és ellátásban részesül. Algyógyon, 1893. július 11-én. Gáspár József, igazgató.

— **Véres krónika B.-Csabán.** Békési János szorgalmas cserepeslegény már régen szemet vetett egy b.-csabai szép leányra, Puresi Saroltára. Szüleitől meg is kérte a leányt, a kik beleegyeztek a házasságba. A lakodalomnak három hét alatt kellett volna megtörténni. A legény szülei azonban tudni sem akartak a házasságról s mikor a fiú az anyja közbenjárását kérte, az asszony határozottan kijelentette, hogy özigány-leányt menyétül nem fogad el. Ekkor a fiatalok elhatározták, hogy kioltják életüket. Megirták szüléikhez bucsulevelőket s a legény e hó 18-án ezzel köszöntött be mátkájához: „Szépén készülj fel Sarolta. Elmegyünk a fényképezéshez, fényképeztetjük magunkat párosan.” De nem a fényképezéshez mentek, hanem a ligetbe, a hol aztán végrehajtották sötét tervüket. A legény lelőtte a leányt, aztán saját szívének irányozta a revolvért. Halála azonnal bekövetkezett. Alighogy a szerelmi dráma részletei köztudomásra jutottak, egy titokzatos gyilkosság híre terjedt el a városban. A gyilkosság áldozatát egy kis leányka találta meg, mikor apjának ennivalót vitt a most épülő lakonyához, hol egy véres emberi lábat látott a nád között. A megijedt leány kiabálni kezdett, mire az emberek összefutottak, Mikor a nádat szétbontották, ráakadtak

a holttestre, melyből még mindig szívárgott a vér. Hamar kitűnt az is, hogy egy dalmáciai famunkás Kunstek György az, a kit meggyilkoltak és hogy rablógyilkosság áldozata. A gyilkost még eddig nem sikerült elfogni. A rendőrség kezében eddig két nyom van. Kékesi vasúti pinczér azt vallja, hogy Kunstek a gyilkosság jelenén a vasutnál mulatott, két társa is volt, a kiknek vacsorát fizetett. Sok pénzt látott Kunsteknél. A vendéglőt a vacsorázók együtt hagyták el. Kékesi pinczér felvilágosítása szerint a két mulató Arad megyébe, Zimbróba utazhatott. Kézrekerítésök iránt távirati megkeresést küldtek minden irányban. A másik fontos értesítést Bereczky Imre adta, a ki azt mondta, a csendőrségnél, hogy hozza Szaborszky Mihály, egy régi ismerőse azzal állított be a gyilkosságot követő virradóra, hogy nagyon haborog a lelkiismerete, mert megölt egy embert. Szaborszkyt elfogták. Konokul tagai. Azt mondja, hogy az éjszakát a kedvéért töltötte, arra a kérdésre, hogy miért panaszkodott lelkiismereti fordulásról, azt feleli, hogy csak virtuskodott, de úgy látszik vesztére. Egyelőre fogva tartják.

— **Pap és revolver.** Miklosvár községből Ferenczy Lajos plébánost az erdélyi püspök büntetésből Kajantóra helyezte át, az ő helyét pedig Császár Károlyllyal töltötte be. Ez módfelett bosszantotta Ferenczyt, s bosszankodásának majdnem végzetes kifejezést adott e hó 13-án, mikor Miklosvárra érkezett és Székely J. tanító kíséretében a paplakba ment, a hol Császár Károly plébánost szidalmakkal illette. Majd ama kijelentés mellett, hogy ott valakinek meg kell halni, revolvért rántott elő és Császár szegzette. E perczben a szintén ott levő Barabás Dávid bíró hirtelen megragadta a revolveres papot és elvette a revolvért tőle. Ferenczy ezután a tanítóval együtt eltávozott.

— **Troja.** A londoni Standard szerint Dorjfeld, az athéni német régiségtudományi iskola igazgatója, Hiszariában felfedezte a Homér megénekelt Troja maradványait. Sikerült a tulajdonképeni királyi város néhány épületet kiásni, valamint a bástyák egy részét is, melynek fala majdnem hat láb vastag. Az ásások a német kormánynak költségen folynak tovább.

— **A sárgaláz pusztítása.** Quenstownba a postagőzessel érkezett jelentések szerint Santosban ezer meg ezer ember halt meg sárgalázban. Az üzet teljesen pang, a kikötőben horgonyozó 45 hajó legénység nélkül van, 20 hajó pedig kapitány nélkül. Junius hónapban naponként 200 haláleset fordult elő. Száz meg száz foszlásnak induló hulla van a folyó színein.

— **Órült a vonat előtt.** Az Újszász-Jászapáthi vasúti vonalon nagy izgatottságot keltő eset történt. Amint a vonat Jászisker állomásról teljes gőzzel kifelé haladt, észre vette a vonatvezető, hogy nem messze egy asszony ül a síneken. A vonatvezető a gőzzel jelt adott, de az asszony csak helyén maradt. A vonatvezetőnek erre nagy megerőteltéssel sikerült a vonatot közvetlen az asszony előtt megállítani. Nemsokára megtudták, hogy az asszony elmebeteg. A szerencsétlenül visszavitték Jászapáthiba a család-jához.

RÖVID HIREK.

— **Aszódon** Kamagyi János a napokban kirabolta Paranyi földbirtokost. Kamagyi, hogy a büntetést kikerülje, a temetőben föbe lötte magát s szörnyet halt. — **Útinból** Kripp Antal jegyzőség 500 forint elsikkasztása után megszökött. — **Lippa** környéken nagy vihar volt múlt vasárnap. A villám több helyen leütött. — **Szekesfehérváron** Penser Rudolf vasutí fiu vigyázatlanságból egy Flaubert-puskával megölte Schwarzingert Ferencz tízéves fiát. Szerencsére a seb nem életveszélyes. — **Szolnokon,** a római katolikus iskola lebontása közben egy munkást a leomló kémény agyonütött. A felelősség az építés vezetését terheli.

Közgazdaság.

A sertések orbánca és annak oltása.

Kevesen tájékozottak a sertéstenyésztő gazdák körében, mikép védekezhetnek leginkább, ezen nagy értékvesztést követelő betegség ellen, mely ez idő szerint is nagyon sok községben járványosan pusztít és minden évben föllep, uzsoráshoz hasonlóan ki venni perczentjét. Szolgálatot vélek tenni, midőn ennek leírásával foglalkozom.

Még nem is oly régen a sertések orbánca azonos betegségnek tartott a lépénével, ma azonban már tudjuk, hogy ez a sertéseknek egy specifus, bacteriumtól föltételezett betegsége, melynek microorganismusa más nemű, mint a lépénéé.

Ezen bacterium nagy életszívsággal bír, fertőzőképességét éveken át talajban, vízben, ólak

deszkáin kiszáradva, beteg állatok bélsárával keveredett trágyában, elhullott sertések vagy egerek hullarészeiben stb. stb. megtartja.

Nem nehéz tehát megérteni föllépését ezen mindent fölfaló állatokban, különösen ott, hol már előzőleg egy, két, esetleg több elitkolt elhullás történt és a kellő desinfectio keresztil vive nem lett; de ott is, hova ily helyről ember vagy állat áthurcolja.

A bacterium sporának fölvétele után, bizonyos lappangási időszak elteltével az állatok magatartása megváltozik: szomorúak, étvágytalanok lesznek; társaiktól elhuzódnak, turnak és abba fekszenek; látható nyálkahártyájuk vörös szineződést kap; nagy lázuk van; később a vékonyabb, festenyéküli bőrrészeketeken, a hasbőrön, hónaljkon és czombokközén vörös foltok lépnek föl; nehéz légzés áll be; nagy részénél mindezekhez még torokdagadnat csatlakozik s az állatok 48—60 óra alatt elpusztulnak, a mikor a hasbőre már szederjes-vörös szineződést nyer. Ritkább eset, mikor egy hétig vagy 14—18 napig is elhúzza egy-egy állat. Az ilyen rendesen le is küzd, meggyógyul.

Gyógyszerünk olyan, melylyel az állat szervezetében ezen mikroorganizmust megöljük még ez idő szerint nincs; a gyógyszerelés főképp arra irányul, hogy erőssé tegyük az állatot a betegség kiállására.

Itt áll első sorban a védőoltás.

Pasteur volt a többek közt az orbáncz-bacteriumának is fölfedezője, ő tenyésztette először sterilizált huslevésben, neki sikerült ezen vírust házi nyulakban oltva szelítenie.

Ezen szelídített vírust, mint oltóanyagot 1884-ben hozta forgalomba. „Primer et secunder vaccin contre le rouget” czim alatt s azóta úgy nálunk Magyarországon, mint Francia- és Németországban mind nagyobb tért hódít.

Az oltás Budapestről „Pasteur Chamberland” intézetétől beszerzett oltóanyaggal történik, egy e czélra készített fecskendővel.

Legelőszertől 3—4 hónapos malaczkon végrehajtani, miután tapasztalat szerint ezek állják ki legkönnyebben.

Az oltás két ízben hajtatik végre az egyedeken, a primer vaccinnal elsőlegesen, a secunder vaccinnal pedig 12 nap múlva, mindig a frissen érkezett oltóanyaggal, mindkét esetben a czombok befelöltésén.

Az így beoltott sertések az oltással járó lázat és kellemetlenségeket kiállván erősebbek lesznek a természetes fertőzésekkel szemben és könnyebben kiállják a betegséget; könnyebben kiállják pedig azért, mert a gyöngített, majd a második, erősebb vírussal hozzá szokik szervezetük azon méreganyaghoz, (ptomain) melyet ezen bacterium az állati fehérnyéből áthasonításuk után lehasítanak.

Fogékonytalanságuk éppen azon időre esik, a mikor leginkább ki vannak téve a fertőzés veszélyének, az az másfél éves korukig, illetve mondhatjuk egész élettartamukra, mert dacára, hogy a sertés átlagos életkora 15 év, kevés állat, a melyik eléri az 5-ik életévét és le nem szuratik.

Haszna tehát a védőoltásnak az, hogy a gazdaság közönség biztosítva van az elhullások ellen s így értékszámításai nincsenek annyira kitéve a sors kesztyűhuzásainak, de haszna az is, hogy az így beoltott állatok értékben emelkednek és inkább keresettek.

Gyakorlati haszna kitűnik a következő számításból is: 100 drb malaczra az oltóanyag és oltás kerül 20 frtba, e szerint drbja 20 krba. Legyünk egy kissé pessimisták és mondjuk, hogy az oltási actussal 5% elpusztul; darabját 3 forintba számítva a veszteség 15 frt, tehát mindössze 35 frttal zuzerezhető meg a biztonság ezen betegség ellen, míg ha ellenében fölállítjuk a természetes fertőzés következtében 30—40% elhullást, rögtön szembeötlőleg felmerül a veszteség különbözete.

Ott, hol nagyobb sertéstenyésztés üzemlik és rendszeres malaczoztatás van az oltás könnyebben foganatosítható, mint a hol kismérvű és tághatáridőben történik, de ily helyen is keresztyül-vihető oly módon, hogy a közel egy idősök, helyesebben az oltásra alkalmasak, a védőoltással járó zárlat idejére egy helyre csoportosíttatnak és ott tartatnak mindaddig, míg a zárlat ideje lejár és tulajdonosok állataikat hazavihetik.

Igy minden községben lehet rendszeres védőoltásra társulni a gazdaságközönségnek és a ma még félelmes, nagy veszteséggel járó bajt, egypár generation keresztül sikerül részben enyhébb lefolyásúvá tenni, részben kiküszöbölni. Megvan tehát adva amóda védekezésre, csak gyakorolni kell.

Hajdó Ödön,

Kézdi-Vásárhely városi állatorvos.

— „The Gresham” életbiztosító társaság Londonban. A társulat évi jelentése, mely az 1892. évi

december 31-én befejezett 44 ik üzletére szól, és a részvényesek 1893. évi május 30-án tartott rendes közgyűlése eléterjesztett, rendelkezésünkre állván, következő főpontjait közöljük. Az elmúlt időszak eredménye rendkívül kedvezőnek mondható. A lefolyt 18 havi üzleti időszakban a társasághoz 15.206 biztosítási ajánlat érkezett 125.732.050 frankra, melyek közül elfogadott 13.091 drb 102.636.475 biztosítási összeggel, és erről a megfelelő számú kötvény ki is állított. A díjbevételek, levonva a visszbiztosításért fizetett összegeket, 25.753.415 frank 42 cts-ra rugtak, a miben a 3.744.277 frank 19 cts-ot tevő első évi díjak belefoglaltak. A kamatszámle mérlege 7.690.898 frank 01 cts-ot tett ki, és a társaság jóvelmét a díjbevételekkel együtt 33.444.334 frank 43 cts-ra emelte. A társaság az elmúlt évben 12.908.048 frank 96 cts-ot utalványozott oly követelések alapján, melyek életbiztosítási kötvényekből eredtek; lejárt kiházasítási- és vegyes biztosításokra 2.801.165 frank 42 cts-ot, kötvények visszavásárlására pedig a tizenhatsz havi időszak alatt 1.909.171 frank 57 cts-ot fizetett ki a társaság. A biztosítási- és járadék alapok 7.922.421 frank 77 cts-ál gyarapodtak. Az aktívák főösszege a lefolyt tizenhatsz havi időszak végével 1892. évi december 31-én 125.305.150 frank 62 cts-ra emelkedett. Tőkebefektetések: 49.425 frank 52 cts angol állami papirokban, 401.616 frank 77 cts indiai és gyarmati kormányok értékeiben 19.584.857 frank 40 cts idegen államok értékpapirjaiban, 253.396 frank 14 cts vasúti részvények, előbbségek és garantáltak, 61.191.868 frank 02 cts vasúti és egyéb kölcsönkötvényekben, 17.536.889 frank 18 cts a társaság ingatlanjaiban (ezek közt vannak a társaság budapesti és bécsi háza), 5.328.350 frank 43 cts jelzálogokban és 20.958.747 frank 16 cts különböző értékekben. A lefolyt év üzleti eredményéről szóló kimutatás fényes tanúságot tesz az intézet folyton emelkedő virágzásáról, szigorú szoliditást, a legnagyobb szabadelvűséggel párosulva vezérik az intézetet üzleti működésében. E tényezők szerezték meg a „Gresham”-nek azt a rendkívüli bizalmat, melyben őt a biztosító közönség részesíti, az a szabadelvű és szolid üzleti eljárás hódította meg részére a nagy közönséget és szerezte meg számára évek hosszú során át azt a közkedveltséget és népszerűséget, melynek ma örvend s amely az intézetek sorában a legmagasabb polczra emeli. Egytől egyig szabadelvű feltételei közül ezuttal azon jelentékeny új határozmányát emeljük ki, mely szerint a biztosított összeg haláleseténél még az esetben is minden levonás nélkül fizettetik ki az illetékes félnek, ha az elhalálozott öngyilkosság, párbaj vagy bírói ítélet folytán mult volna ki, egyetlen feltételtől kötvén ki, hogy ily esetekben a biztosítás 13 hónapig érvényben volt legyen. Hasonló fontosságu továbbá a „Gresham” legújabb határozmányja, mely szerint valamennyi nála kötött biztosítás, ha a korbizonyítás megállapított és a díjak rendszeresen befizettetnek, tényleg a biztosítottjának az által, hogy mátol fogva oly kötvényekre, melyeknél a biztosítás 15 éven alóli tartamra kötöttet, már két évi fennállás után kölcsönt ad, vagy az ily kötvényeket hasonlításban visszavásárolja. Az állandó progressió, mely a „Gresham” óriási fejlődésében évről-évre észlelhető, biztos alapot nyújt arra nézve, hogy ez intézet a jövőben is folytonos haladásra számíthat.

Piaczi árak.

Kézdi-Vásárhelyt, 1893. július 20-án.

Buza (tisza)	métermázsánként	7 frt 26 kr
„ (elegy)	„	7 frt 20 kr
Rozs (tisza)	„	5 frt 50 kr
„ (elegy)	„	— frt — kr
Arpa (tisza)	„	4 frt 80 kr
„ (elegy)	„	— frt — kr
Zab	„	4 frt 38 kr
Török buza	„	5 frt — kr
Kásó (köles)	„	12 frt 20 kr
„ (árpa)	„	14 frt — kr
Borsó	„	6 frt — kr
Lencse	„	17 frt 14 kr
Fuszulyka	„	5 frt — kr
Pityóka (legszebb)	„	— frt 80 kr
Marhahus	kilógrammonként	— frt 48 kr
Disznóhus	„	— frt 48 kr
Juh-hus	„	— frt 28 kr
Szalonna	„	— frt 64 kr
Faggyu (nyers)	„	— frt 24 kr

Hirdetések.

Sz. 2516. ki.
1893.

Hirdetmény.

Alólirott hatóság az 1886. évi XXII. t.-cz 125. §-a értelmében közhirrre teszi, hogy a város 1894. évi költségvetés előirányzata folyó év és hó 20-ától, aug. hó 3-áig bezárólag 15 napi közszemlére a városi adóhivatal helyiségben ki lesz téve s bárki a hivatalos órák alatt betekinthesi s esetleges észrevételeit jelzett idő alatt ellene írásban beadhatja.

Kézdí-Vásárhely város tanácsának 1893. július 18-án.

Varga József,
főjegyző, h. polgármester.

Pályázati hirdetmény

Léczlalva községnek 5700 ft-tal előirányzott községi iskolája felépítésére a községi iskolaszék versenytárgyalást nyit.

Pályázók a munka egyes főágaira is tehetnek külön ajánlatot.

Kötelesek pályázók f. hó 30-án d. e 12 óráig írásban foglalt, lepecsételt és 5 száza-

lék bánatpénzzel ellátott ajánlataikat Keresztes Ede körjegyző kezéhez beadni, mivel a később érkezett ajánlatok nem fognak tekintetbe vétetni.

A költségvetés, árelemzés, tervrajzok és feltételek a körjegyzői irodán, a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Megjegyzem, hogy az építéshez szükséges kő- és téglanyag készen van, melyet vállalkozó a költségvetésben előírt árban átvenni tartozik.

Léczfalván, 1893. július 17-én.

Az iskolaszék megbízásából:

Keresztes Ede.

Folyóiratok, körlevelek, gyászjelentések, falragaszok, eljegyzési, esketési és táncz-vigalmi meghívók, névjegyek és tánczrendek a legesimább kivitelben feltűnő olcsó áron.

Nyomatványraktár hivatalok és magánosok részére. Kereskedelmi könyvek dus raktára gyári áron.

A „SZÉKELYFÖLD” kiadóhivatala.

SZABÓ ALBERT
KÖNYVNYOMDÁJA,
PAPIR ÉS ÍRÓSZER KERESKEDÉSE
KÉZDI-VÁSÁRHELYTT
ZSIGMOND-TÉR, SAJÁT HÁZÁBAN.

Miniszter, irodai finom, közönséges fehér és fogalmi papírok, illatos levélpapírok dobozokban, Khun-féle tróttollak, vonalzó, írónok, díszes nótaszek, levélborítékok.

50%-kal olcsóbb, mint bárhol!

Tintatartók dus választékban, kiváló minőségű gallus, alizarin, Katalin, király, anthracén, carmin, kék és fém-tinták, pecsétviaszok, ostyák, ruggyanta bélyegző-festékek, és hectograph tinták.

Magyar királyi államvasutak.

Keleti vonal.

M e n e t r e n d.

Érvényes 1893. május hó 1-től.

PREDEAL—NAGY-VÁRAD.

Érvényes 1893. május hó 1-től.

A l l o m á s o k	Vegyes vonat	Személy-vonat	Gyors-vonat	A l l o m á s o k	Vegyes vonat	Személy-vonat	Gyors-vonat
Predeal (vendéglő)	(érk. ind.)			Medgyes	(ind. regg. 10.09	éjjel 12.47	
Brassó (vendéglő)	(érk. ind.)			Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N.-Szeben felé)	(érk. ind.)	éjjel 1.03	
Botfalva	regg. 4.2	este 7.43	d. u. 2.45		„ 10.31	„ 1.18	
Földvár	„ 4.48	„ 8.07			„ 10.47	„ 2.49	
Mogyorós	„ 5.07	„ 8.23		Tövis (vend., elágazás Arad felé)	(érk. ind.)	„ 3.47	este 8.27
Apáca	„ 5.26	„ 8.43		Nagy-Enyed	(érk. ind.)	„ 4.07	
Köpecz	„ 5.42	„ 8.57		Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vásárhely felé)	„ 1.08	„ 4.40	„ 8.53
Ágostonfalva	„ 6.02	„ 9.16		Gyéres (elágazás Torda felé)	„ 1.35	„ 5.26	
Alsó-Rákos	„ 6.09	„ 9.22		Kolozsvár (vendéglő)	(ind. regg. 5.14	„ 6.52	„ 11.01
Homoród	„ 6.26	„ 9.38		Nagy-Várad (vendéglő)	(érk. ind.)	„ 7.40	
Kacsa	„ 6.55	„ 10.02			„ 10.44	„ 11.51	
Bene	„ 7.12	„ 10.15			(ind. regg. 6.35	„ 8.40	regg. 7.25
Erked	„ 7.32	„ 10.36			„ 11.04	d. u. 12.09	„ 2.18
Héjasfalva (elág. Udvarhely felé)	„ 7.52	„ 10.51			(érk. regg. 6.35	este 8.40	
Segesvár (vendéglő)	(érk. ind.)	„ 11.27					
	„ 8.46	„ 11.32					
	„ 8.53	„ 11.32					

Brassóból Bukarest felé a személyvonat indul d. u. 12.20 perczkor; gyorsvonat délután 2 óra 19 és reggel 5 15 perczkor.

Brassó — kézdívásárhelyi vasút.

Kézdí-Vásárhely	indul reggel 5.00 d. e. 9.38 d. u. 2.33	Brassó	indul reggel 5.46 regg. 8.50 d. u. 3.10
Imecsfalva	„ 5.13 „ 9.55 „ 2.50	Szász-Hermány	„ 6.01 „ 9.09 „ 3.29
Páva-Zabola	„ 5.26 „ 10.12 „ 3.07	Prázmár	„ 6.19 „ 9.31 „ 3.53
Kovácsna	„ 5.46 „ 10.34 „ 3.39	Kökös	„ 6.30 „ 9.44 „ 4.06
Barátos	„ 6.03 „ 10.59 „ 4.04	Uzon	„ 6.41 „ 9.57 „ 4.23
Nagy-Borosnyó	„ 6.15 „ 11.17 „ 4.19	Kilyén	„ 6.53 „ 10.12 „ 4.38
Eresztevény	„ 6.32 „ 11.35 „ 4.37	Sepsi-Szentgyörgy	„ 7.11 „ 10.32 „ 5.03
Sepsi-Szentgyörgy	„ 7.02 d. u. 12.10 „ 5.17	Eresztevény	„ 7.33 „ 11.59 „ 5.31
Kilyén	„ 7.10 „ 12.20 „ 5.27	Nagy-Borosnyó	„ 7.50 „ 11.17 „ 5.53
Uzon	„ 7.23 „ 12.36 „ 5.43	Barátos	„ 8.11 „ 11.41 „ 6.22
Kökös	„ 7.33 „ 12.49 „ 5.56	Kovácsna	„ 8.31 „ 12.08 „ 6.40
Prázmár	„ 7.48 „ 1.11 „ 6.18	Páva-Zabola	„ 8.42 „ 12.21 „ 6.53
Szász-Hermány	„ 8.01 „ 1.31 „ 6.38	Imecsfalva	„ 8.54 „ 12.36 „ 7.08
Brassó	„ 8.18 „ 1.49 este 6.66	Kézdí-Vásárhely	érk. reggel 9.08 „ 12.54 este 7.26

Nyomatott Szabó Albertnél K.-Vásárhely.